

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

zhaja vsak četrtletnik in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam po sebi, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Kotoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. Nezaprete reklamacije so poštne proste.

Po katoliškem shodu.

Katoliški shod je završen! Zapustili smo belo Ljubljano in se vrnili zopet v naša bivališča. Sveto navdušenje, ki je vladalo vse tri dni na katoliškem shodu, še napeljuje naša srca. Kovati pa se mora, dokler je železo vroče. Zato pa s tem navdušenjem, ki se gori v naših srcih, pogumno na delo, koje smo si zasnovali na skupnih posvetovanjih! Izvršujmo, za kar smo se ogrevali na katoliškem shodu!

Danes priobčujemo sklepe tretjega slovenskega katoliškega shoda v socialnem in organizacijskem odseku. Prepričani smo, da jih vsak dobromiseln študent Slovenec lahko z mirno vestjo podpiše. Zato pa tudi upamo, da bodo šli skupno na izvrševanje storjenih sklepov. Evo jih!

Sklepi socialnega odseka.

Tretji slovenski katoliški shod obnavlja in odobrava vse socialne resolucije, ki sta jih sklenila 1. in 2. slovenski katoliški shod. Socialni načrt kmečkega, obrtnega, trgovskega in delavskega stanu je zlasti 2. shod tako točno narisal, da mu načelnega nimamo ničesar dodajati. Tudi načela glede na zavarovanje, socialne naloge avtonomnih zastopov in krščansko usmiljenost so v resolucijah 2. slovenskega katoliškega shoda jasno in natančno izražena.

Trdno stoječ na teh načelih izjavlja tretji slovenski katoliški shod, da je treba za njihovo vresničenje temeljitega in vztrajnega, požrtvovalnega dela.

I. Pouk.

Da more socialni pouk doseči svoj smoter, mora biti organizovan. Vseeno se razvije le tam, kjer stoji na zdravni organizaciji in teži ne toliko po posamičnem gospodarskem napredku, kolikor po napredku širših skupin, kar se da doseči edino le z vzajemnim sodelovanjem, s kooperativnimi zvezami, v raznovrstnih oblikah stanovskega in za-

družnega združevanja. Potemtakem je predpogoj vspešnemu pouku stanovska in mladinska organizacija.

Glede na posamezne oblike socialnega pouka velja to-le:

A. Splošno.

a) Časopisje naj se bolj nego do zdaj ozira na gospodarska in socialna vprašanja. Izpopolni naj se s stanovskimi glasili.

b) Priporočajo se izdajanje poljudnih knjižnic v socialni, higijenski in gospodarski pouk. V tem smislu pohvalno omenjamo Društveni zakon in Obrtni red, ki ju je izdala Slovenska krščanska socialna zveza.

c) Knjižnice in knjige socialne in gospodarske narave naj se vedno naslanjajo na domače potrebe in naj bodo pisane bolj poljudno.

d) Branje časopisov, knjižnic in knjig naj se organizuje po raznih stanovskih in mladinskih organizacijah. Opozarjajo naj se člani na socialno važne spise in vsaj večji in pomenljivejši sestavki naj se obdelavajo v predavanjih; z javnimi razgovori po društvi naj se vzbuja zanimanje zanje. Priporočajo se tudi socialni kurzi.

e) Vsaka društvena knjižnica naj ima poseben gospodarski in socialni oddelek. Časopisi, ki redno prinašajo socialne in gospodarske sestavke, naj se skrbno spravljajo, da se koncem leta morejo zvezati; iz drugih naj se po možnosti izstrižejo gospodarski in socialni članki in po tvariinah zvršeni spravijo.

B. Podrobno.

a) Jezikovni in računski pouk v ljudskih šolah naj se bolj nego doslej ozira na socialno izobrazbo. Zlasti naj že ljudska šola stoji na višji stopinji, podaja temeljne nauke iz higijene, kjer naj se posebno poudarja škodljivost alkoholnih pijač, dalje naj s primerno izbranimi opisi gospodarskih in kulturnih razmer iz prošlih dob pojasnjuje učencem zgodovinski razvoj našega kmečkega, obrtnega in delavskega stanu; s tem poukom naj se v logiški

zvezi združi temeljni pouk o pomenu združevanja, zlasti zadružništva in komečno naj se v praktičnih vajah priuči učenci domačemu knjigovodstvu.

b) Za kmečki stan priporočamo kmetijske nadaljevalne šole, predvsem pa zimske kmetijske tečaje, ki naj se ustanavljajo s pomočjo občin, dežele in države.

c) Za obrtni stan zahtevamo na avstrijskem slovanskem jugu večje število strokovnih šol, ustanovitve državnih rokodelskih šol in vsaj ene državne obrtne šole.

d) Trgovstvu so potrebne slovenske trgovske šole, ki naj jih ustanove trgovske zbornice, mestni zastopi ali druge korporacije, podpirajo pa država in dežele. Iskreno želimo, naj se po razumnem trgovstvu kmalu omogoči na avstrijskem slovanskem jugu slovanska trgovska akademija.

e) V izpolnjevanje proizvajalne tehnike in v napredek trgovstva z domačimi pridelki in izdelki naj se redno snujejo raznovrstne poljedelske in obrtne razstave.

f) Po vseh kmetijskih, obrtno-nadaljevalnih, rokodelskih, strokovnih in trgovskih šolah naj se obvezno poučuje tudi zadružno knjigovodstvo v zvezi s pravnimi določili o zadružništvu.

g) Po učiteljskih in semeniških naj se uvede pouk o kmetijstvu po strokovnem učitelju in v knjigovodstvu, zlasti z ozirom na zadružništvo.

II. Delo.

Vse socialno delo mora izvirati iz požrtvovalne krščanske ljubezni, ki se tem krepkeje razvija, čim večja je potreba. Razraščati se mora v treh smerah: v socialnopolitiški, organizacijski in karitativni v ožjem smislu. Silno važno nalogo imajo v teh stvareh občine. Zato posebej opozarjamo nanje novo ustanovljeno „Župansko zvezo“. Z ozirom na naše razmere opozarjamo na te-le pozornosti:

a) boj proti umazanemu slovtvu, ki se zlasti s tujine širi med nami;

LISTEK.

Govor

prevzv. g. dr. Mihaela Napotnik, kneza in škofa Lavantinskega,

v prvi javni seji škofijske sinode, na praznik sv. Kajetana, dne 7. avgusta 1906. (Konec).

Pa tudi to težavo nadomeščajo radosti dušeskrbnega življenja. Duhovne sladkosti olajšujejo dušnemu pastirju breme siromaštva. Vedno mu je pred očmi prevzvišeni vzgled Zveličarja, ki ni imel, kamor bi položil svojo glavo, pa tudi vzgled premnogih učencev Kristusovih, ki so se prostovoljno odpovedali bogastvu ter ga iz ljubezni do Jezusa porazdelili med uboge.

O, jarem Jezusov je sladek in nja breme je lahko! Kaj čuda, da so marsikateri bogatini zapustili svoje zlato in blago ter s križem v roki odjadrali v daljne pokrajine, kjer so brez vseh udobnosti življenja med trudopolnimi napor in smrtnimi nevarnostmi vendar veselega srca živeli in veselega srca umrli. Tako velika je moč radosti, ki izvirajo iz duhovnega in dušeskrbnega življenja.

4. Da pa te radosti okušamo, zasledujmo dalje velike težave duhovniškega stanu!

K službi dušnega pastirja spada premnogo takih opravil, ki terjajo velik napor duševnih in telesnih moči ter naravno nasprotujejo človeški počutnosti. Tako župniki na deželi prav velikokrat nimajo nobenega olikanega človeka, s katerim bi se mogli

prijateljsko pogovoriti, le s težavo pridejo do zdravnika in zdravila, in primanjkuje jim potrebnih živil, pa tudi pripomočkov za nadaljno izobrazbo, kakor knjig, znanstvenih listov in kar je drugo takega. Duhovnik je ne redkoma prisiljen, pretrgati ponočni počitek ter hiteti v hudem vremenu daljno pot čez strmine in prepače po najslabših stezah k umirajočemu bolniku. Dušni pastir se mora pečati večinoma z resnobnim delom in z opravi, ki njegovega duha zelo utrudijo: to je na primer izpovedovanje, spravljanje sovražnikov, previdenje bolnikov, molitev pri umirajočih, pokopavanje mrtličev.

Veliko nadlogo in vsled tega žalost in bolest povzroča duhovništvu to, da cerkveni služabnik ravno z natančnim izvrševanjem svoje službe ne redko razdraži duhove, si nakopije sovražstva ter vzbudi silen odpor in strastno nasprotstvo pri hudobnih ljudeh; to je gotovo neprijetno za moža, ki je zmeren, krotek, moder, mil in miroljuben. Sicer pa je dandanes mnogo takih, ki iz same zlobnosti katoliškega duhovnika prezirajo, črtijo in malo da ne preklinjajo. Duhovnik, čuvaj nad npravnostjo, obsoja s svojim svetim življenjem zlobno življenje hudobnežev: odtod mržnja, ki jo izprijenici očitno kažejo tako, da niti duhovske obleke videti ne morejo, da ne bi obračali z nevoljo svojih oči drugam, ne meneč se za nobeno pravilo olike in vpljdnosti.

Slednjič, da molčimo o drugih težavah, tlači še služabnika svete Cerkve breme odgovornosti o svojem hiševanju. Če premišluje, da je človeška duša tolike vrednosti in cene, kolike Kri, po kateri je odrešena; če premišluje, kako lahko se more dogoditi, da po

načinu svojega življenja, z zlorabo ali tudi z zanamro svoje svete službe on sam dá povod, da neumrljive duše zajdejo na kriva pota ter zgrešijo svoje večno zveličanje: kdo je, ki to preudarja, pa se ne boji in trese? Zato so se možje, ki so bili polni navdušene gorečnosti za sveto vero, branili prevzeti dušeskrbje; in drugi so se odpovedali pastirovanju, ker jih je strašila nevarnost, ki preti neumrljivim dušam, dasiravno so z zatajenjem samega sebe bili žrtvovali vse moči za izvrševanje svoje službe. Sv. Janez Kancij je izborno oskrboval župnijo Ilkuzijansko, ki se razprostira blizu Krakove, pa ko je v duhu premišljeval nevarnost, ki obdaja njegove ovčice, je vzel slovo od svoje duhovnije. Zares, nevarnost, da bi mogli biti dušam v pogubljenje, to je breme, ki leži nad vsemi drugimi na naših ramah, čigar težko težo vsi občutimo, pod čigar pezo tu pa tam se skoraj zgrudimo.

5. Takih in enakih neprijetnosti, nevarščin ter težavnosti je vse polno v našem stanu.

Vendar pa nam naj ne upade sree, ker vse premoremo v njem, ki nas dela močne (Filipj. 4, 13) s svojo močjo od zgoraj; in naš sveti stan nam sam podaja mnogo sladke tolažbe in čistega veselja. Tu ssem spada odličnost in vzvišenost našega poklica. Svečenik je namreč srednik med Bogom in med ljudmi, katere bi naj v njegovem imenu vodil in zveličal. On je svetilnik, raz katerega ljudem naj sveti sredi goste teme prava luč. On je sol zemlje (Mat. 5, 13), ki naj s svojo modrostjo popravlja neslane posvetne šege ter jih naj izboljšuje z zgledom svojega življenja pa jih naj preustvarja tako, da bodo prijetne Bogu, angelom in ljudem.

Današnja številka ima kot prilogo „Naš dom“ in govor prem. knezoškofa.

b) boj proti alkoholizmu. V tem zmislu priporočamo družbo treznosti, abstinenta in abstinenške krožke in sestanke. Priporočamo „Županski zvezi“ za slovenske pokrajine, naj dela na to v svojem delokrogu, da bodo županstva gledala na to, da se vže po obstoječih postavah zatira žganje in krčme ter obdači žganje v korist občinam; s tem bodo imele občine korist, in žganje se bo omejilo. Tudi naj gleda občina na to, da se krčmarji držijo postavne policijske ure, ter da one krčmarje kaznuje, kateri se ne držijo obstoječih postav.

c) skrb za izseljence;

d) skrb za delavsko ženstvo, zlasti po mestih;

e) pospeševanje vzajemnih podpornih in zavarovalnih organizacij, zlasti pa skrb, da se zakonitim potom doseže starostno zavarovanje delavskega ljudstva. Na vso moč se poudarja ob ti priliki zahteva pod rudarski zakon spadajočega delavstva, naj se bratovske skladnice primerno v zmislu ravnopravnosti delavcev z delodajalci preosnujejo in naj se tudi za to delavstvo uvede zakonito zavarovanje proti neizgodbam; delavskemu zavarovanju se morajo obvezno priključiti tudi (državni) gozdni delavci; glavne zahteve glede na zavarovanje so predvsem, da se osnuje zavarovalnica za nezgode v Ljubljani posebej pa:

1. Temeljita prememba odstotne mere in prisojevanja rent ali obrokov za zdravljenje in poškodbe.

2. Komečno dovoljenje t. zv. trajnih dohodkov ali rent, katere so bile že enkrat prisojene.

3. Popolno izjednačenje prometnih in obratnih poškodb glede izmeritve dohodkov ali rent.

4. Prenaredba razsodišč in podredba vseh v Avstriji obstoječih razsodišč proti neizgodbam pod najvišji sodni dvor.

Za ohranitev kmečkega stanu se priporoča ustanovitev zadružnega organizma za gojenje in ureditev hipotekarnega kredita na Jugoslovanskem v svrhu, da se z razdolževanjem zemljeknjižnih bremen zabrani izseljevanje in razpadanje kmečkih posestev;

e) skrb za dobrotelne zavode; v to svrhu se zahteva ustanovitev deželnih zdravstvenih svetov;

f) skrb za higijeno; zlasti boj proti jetiki; skrb za bolniško postrežbo po deželi;

g) skrb za zauemarjene otroke in bivše kaznjence;

h) skrb za primerno zabavo; posebno se priporoča v tem oziru telovadba, oziroma drugi športi;

i) pospeševanje prometa s tujci.

Sklepi organizacijskega odseka.

Namen organizacije je, združiti razkrojene sile posameznikov, da postanejo po skupnosti zmogljive doseči velikih uspehov, katerih posameznik ne zmora. 3. slov. katol. shod ponavlja želje, izrečene na 2. slov. katol. shodu, opozarja zopet na potrebo organizacije za ohranitev našega naroda na temelju katoliške vere in slovenske narodnosti ter priporoča:

Duhovnik nove zaveze opravlja trojno službo Kristusa Zveličarja: on uči, daruje in kraljuje. In tolika vzvišenost in veličastnost duhovniškega stanu gotovo mora krepiti srečo delivcev skrivnosti božjih, jih mora napolnjevati z nebeskimi radostmi in s hvaležnostjo do ljubega Boga.

Duhovnik kot oznanjevalec evangelja ohranja čednostno življenje na svetu; kajti resnice, ki jih uči, utrjujejo oni red nazorov in zakonov, ki je potreben umnemu bitju, da more svojemu namenu primerno živeti in delovati. Kaj je lepšega od službe javnega učenika, ali kaj bi moglo vzbujati v srcu čustva slajše in čistejša tolažbe, nego zreti vsako nedeljo in praznik vernike pred seboj zbrane, kako ukažljivi z vso pozornostjo poslušajo svojega propovednika, da bi s pripravnim sreem v se sprejeli seme besede božje? Pač ne moremo si misliti zlahtnejšega in srenejšega veselja, kakor je ono, ki ga mora občutiti dober dušni pastir, ko vidi svoje župljane, ki jih je okrepčal s sladko hrano besede božje, kako od cerkve na vse strani hitijo na svoj dom: utrjeni v veri, polni dobrih sklepov in poživljeni z nebeskimi tolažbami.

Bogat vir tolažbe je za duhovnika pouk malih v temeljnih resnicah svete vere. Po prevzvišenem vzgledu božjega Zveličarja s prav posebno ljubeznijo goji te nežne mladike na vrtu Gospodovem: uči jih spoznavati in ljubiti Boga, spoštovati starše, dobro hoteti in dobro delati bližnjemu, izpolnjevati svete dolžnosti do Cerkve in do domovine. In ko vidi, da te sadike, ki jih je gojil z očetovsko skrbljivostjo, od dne do dne krepkeje klijeje, ko zapazuje, da ozelenevajo, da se razcvetajo ter že raz-

1. Vsi katoliško misleči Slovenci naj se združijo v veliko stranko, ki obsegaj vse sloje in vse pokrajine slovenskega ljudstva. Ta stranka stoji na najširši demokratični podlagi, tako da volijo njeno vodstvo zaupniki iz vseh stanov. Izvrševalni odbori naj bodo po vseh slovenskih pokrajinah ter naj delujejo samostojno. O stvareh, ki so važne za ves slovenski narod, naj se posvetuje osrednji odbor, ki ga tvorijo odposlanci vseh teh pokrajinskih odborov. Ta velika politična organizacija se naslanja na politična društva, ki se naj osnujejo v vsakem volilnem okraju, in naj vpliva na državni zbor in na deželne zbornice, ter na občine, da se v njih varujejo katoliška načela in da dobé Slovenci vse pravice, ki jim gredo v šolstvu ljudskem, srednjem in višjem. V uradu, cerkvi in spleh v javnopravnem življenju. Politična društva naj skrbijo, da bodo najširši ljudski sloji po shodih in v časopisju vedno poučeni o ustavnem življenju.

2. Ker sloni ves narodni razvoj na ponku in pravi omiki, je nujno potrebna organizacija izobraževalnih društev in mladinskih zvez po dekanijah, ki naj skrbijo za poljudni pouk v vseh strokah javnega življenja in se naj zlasti ozirajo na gospodarske potrebe ljudstva in na apologetične snovi. Poleg tega naj goje glasbo, petje, dramatiko in naj izobražujejo estetični čut ljudstva. Društva naj skrbijo, da se v mladini vzbuja in goji jugoslovanski in slovenski čut. Vsako izobraževalno društvo imej svojo knjižnico. Vsa društva naj bodo zvezana v „Slov. kršč. soc. zvezi“, ki naj skrbijo za govornike, za skupne vseslovenske društvene prireditve, za poljudno zabavopoučno slovstvo ter izvršuj tudi nadzorstvo nad društvi, da se ohranijo v živahni delavnosti. „Zveza“ izdajaj, kakor je lani začela, vsako leto poročilo o društvenem delovanju na vsem Slovenskem.

3. Slovenski katoliški shod tudi najno priporoča, da „Slov. kršč. soc. zveza“ čimprej stopi v dogovor s „Ceciljanskim društvom“ v Ljubljani z „Društvom za slovenske organiste v Celju“ in s cerkveno oblastjo v posameznih škofijah, kako je urediti orglarske šole s štirimi učnimi leti in z obveznim poukom v posojilniškem in občinskem knjigovodstvu, v telovadbi, ekonomiji in dramatiki in kako zasigurati njih plače in pokojnine.

4. Katoliški Slovenci naj posvečujejo posebno skrb izpopolnitvi gospodarske organizacije. Snujejo naj se posojilnice povsod v sodnih okrajih, kjer jih še ni. Nakupovalne zadruge naj obračajo svojo skrb na velike gospodarske potrebščine ljudstva. Proizvajalne zadruge naj pospešujejo tehnični napredek poljedelstva in obrti in naj preskrbujejo ugodno razpečevanje pridelkov naše domovine. (Mlekarno, sadjarsko, vinarsko, lesne zadruge itd.) Stavbinske zadruge naj skrbijo za zdrava stanovanja. Zadruge naj bodo združene v veliki zvezi, da tem enotneje in krepkeje zastopajo naše gospodarske koristi. Priporoča se jim sodelovanje pri velikih domačih in tujih podjetjih. Organizaciji trgovskega stanu naj se posveča največja pozornost.

širjajo prijeten duh čednosti, da celó rodijo dober sad zveličanja, mar li ne napolnjuje to njegovega srea z vedno novimi tolažbami?

Izredna in neprecenljiva tolažila more duhovnik zajemati tudi iz onega svetega opravila, ki je najtežavnejše od vseh drugih: iz izpovedovanja. Izpovednik natanko vé, da dobra izpoved povrne grešniku dušni mir, ga okrepi, da se more ustavljati izkušnjam, pa ga podpira, da se more izogibati krivih in pregrešnih potov. Izpovednik spoznava, da izpovednica zagotavlja in utrjuje edinost in zastopnost med družinami, izdatno napeljuje podložnike k pokorščini, predstojnike pa k pravičnosti, ter v obče pospešuje dolžno spoštovanje do postav in zakonov. Izpovednik, ki s svojim trudom v izpovednici le eno dušo, ki je bila globoko pogreznjena v pregrehe, vrne Bogu in človeški družbi, občuti vsled tega toliko sladkost in tolažbo, kolike ne more povzročiti, ne dati celi svet z vsemi svojimi nasladi.

Slično se sme trditi o vseh ostalih dušeskrbnih opravilih; pa predolgo bi bilo, naštevati vse posameznosti. Opozorjam samo le še na izvrševanje duhovnih in telesnih del usmiljenja. Dvomljivim prav svetovati, omahujoče podpirati, nevedne poučevati, žalostne tolažiti, plameneče prepire in sovraštva zaduševati: kolika tolažba! Siromakom pomagati, lačne nasičevati, žejne napajati, nage oblačiti, bolnike obiskovati, k jetnikom hoditi: kolika slast! Cele družbe svetih mož in devic, nasičenih s temi nebeskimi radostmi, so se docela posvetile izvrševanju del krščanskega usmiljenja.

Omenjeno še bodi eno edino opravilo mašniške

Obrtni stan bodi organiziran v obrtnih zadrugah. Ustanovi naj se tehnološki obrtni muzej za južne avstrijske dežele s sedežem v Ljubljani. Rokodelski pomočniki naj so organizirani v katoliških društvi rokodelskih pomočnikov, ki naj ustanove strokovne oddelke za posamezne obrti. Osnujejo naj se samostojne obrtne zbornice.

Delavski stan se organiziraj povsod v strokovnih društvih, v kateri naj vstopi vse delavstvo dotične stroke. Vsaka tovarna imej svoje strokovno društvo, te pa naj stopijo v strokovne zveze, ki si naj osnujejo strokovno glasilo.

Priporoča se na novo „Družba sv. Cirila in Metoda“, ki skrbi za slovensko šolstvo in zahteva, da se na zavodih družbe nastavlja učitelji, ki bodo versko-nravno vzgajali mladino.

Časnikarji in književniki si naj osnujejo stanovsko organizacijo, ki skrbi za njihov strokovni napredek. V ta namen naj se ustanovi „Jugoslov. časnikarsko društvo“.

Še enkrat šolske počitnice.

Za pri zborovanju „Zveze“ učiteljskih društev v Šoštanj se je od raznih strani povdarjalo, da se glede počitnic naj ne ozira na gospodarske razmere posameznih okrajev, ampak naj se jemljejo v poštev le vzgojevalni oziri. Okrajni šolski sveti so res večinoma določili počitnice ne oziraje se na gospodarske odnose in ni se čuditi, če je nastalo v krogih kmetovalcev in prijateljev kmetovalcev ogorčenje radi počitnic in se vnel zlasti hud boj med časopisi, ki zastopajo strogo kmečko stališče, in med časopisi, ki stoje na strani šolskih oblastij. Vsak, ki pozna naše gospodarske razmere, ki ve, kako težko je celo za drag denar dobiti potrebne delavske moči, bo podpiral stremljenje kmetovalcev, da naj bodo počitnice v času, kadar je največ dela in se otroci rabijo za lažja dela. Ravno tako bo pa moral vsak, ki je vnet za napredek šole in razširjanje izobrazbe, priznati, da je celodnevni pouk v mesecu avgustu ne le neznosna muka za učence in učitelje, ampak da je tudi nemogoče doseči kake uspehe. Ker pa se s strogim povdarjanjem kmečkega stališča na jedni strani, in s povdarjanjem vzgojevalnih načel na drugi strani to vprašanje ne bo rešilo tako, kakor želi ljudstvo, ampak skoro gotovo bo ostalo pri letošnji določitvi, treba je misliti na tako določitve počitnic, ki bo odgovarjala zahtevam obeh delov. Kakor v večini naših uredb posnemamo Nemčijo, tako bi tudi glede počitnic lahko posnemali Nemčijo. V Nemčiji ne trajajo počitnice skupno dva meseca, ampak se razdele v dvojne ali trojne počitnice po štiri ali dva tedna trajajoče in sicer ob času, kadar je največ dela. Pri nas bi se recimo razdelile počitnice na ta način, da bi trajale dva (oz. štiri) tedna meseca avgusta, in šest (oz. štiri) tednov ob času, ko je največ dela — po navadi v jeseni; razven tega bi se pa naj vršil v poletnih mesecih nerazdeljen pouk od 7.—11. ure predpoldan. Rešitev vprašanja šolskih počitnic na ta način bo gotovo v znatni meri ustrezala stališču obeh strank. Šolske oblasti naj

službe, ki je nekako neizoprpljiv virec, od koder izvirajo celi potoki duhovnega veselja: daritev svete maše in duh molitve. Sladkost brez vse primere se nahaja v zakramentalnem združenju z Zveličarjem in v življenju, po vezi molitve zedinjenem z Bogom. Duhovnik po sreči božjem more vzradoščen klicati s psalmistom: Gospod je del mojega deleža in moje kupe... Merne vrvi so mi prelepo padle... Naznanil si mi pot življenja, z veseljem me boš navdajal pred svojim obličjem: razveseljevanje je na tvoji desni vekomaj. (Ps. 15, 5. 6. 11).

6. K sklepu si ne morem kaj, da ne bi omenil brezbožnega in predrznega vprašanja, ki se mnogo in mnogokrat ponavlja in je žaljivo za naš stan: Kaj koristnega stori duhovnik, kaj dobrega ima kdo od dušnega pastirja?

Prav zelo mnogi stori katoliški duhovnik. Od njega ima katoliška družba toliko dobrega, da človeški rod nikakor ne bi mogel biti brez duhovnika. Izkušnja nas uči, da tam prospeva pravost in poštenost in prava omika in pa s pravo omiko navadno združena javna in zasebna sreča, kjer uživa duhovništvo spodobno čast in spoštovanje. Narobe pa, kjer je duhovništvo zaničevano ter ovirano v izvrševanju svojega poklica: tam se širi sirovost, razuzdanost, brezbožnost, tam gre vse navzkriž, in z razrušenjem javnega reda se tam ukorenini vsakovrstno hudo. Ne more namreč obstati vera brez duhovnikov, pa tudi ne človeška družba brez vere na Boga.

Ta čudovita moč duhovništva ima svoj vzrok v milosti od zgoraj, v milosti, ki prebaja na du-

nvažujejo žalostni položaj kmetovalcev in se ozirajo na njih želje s tem, da določijo prihodnje leto na predstoječ ali kak drug način počitnice! Kmetje in zastopniki kmetov v raznih zastopih pa povzdignite vaš glas in zahtevajte vašim razmeram odgovarjajočo določitev počitnic, ki bo pa tudi odgovarjala vzgojevalnim načelom.

Razne novice.

* Našim naročnikom! Konec meseca julija smo tiste cenjene naročnike, ki naročnine za naš list še niso plačali, v posebnem pismu blagohotno na to opozorili in jih prosili, da naj zaostalo naročnino poravnajo do 15. avgusta t. l., ker bi njim drugače morali list ustaviti. Mnogi so se naši prošnji odzvali ter so naročnino plačali ali pa so prosili za podaljšanje obroka. Nekateri cenjeni čitatelji pa še vedno dolgujejo naročnino. Podpisano upravnništvo s tem vljudno naznanja, da tisti, ki lista dozdaj še niso plačali, dobijo še samo današnjo številko; potem se njim list ne bo več pošiljal.

Upravnništvo „Slov. Gospodarja“.

* Priloga današnjemu listu je govor prevzvišenega knezoškofa dr. Mihaela Napotnik na slavnostnem zborovanju III. kat. shoda.

* Osebnosti. Za stalnega gimnazijskega učitelja v Kranju je imenovan naš rojak g. Ivan Masten, dosedaj suplent na gimnaziji v Mariboru.

* Župnijski izpit so naredili č. gg. kaplani: Anton Kociper iz Št. Lovrenca na Dr. polju, Alojzij Kramaršič iz Makol, Karol Malajner iz Majšperka, Franc Močnik od Sv. Tomaža pri Ormožu in č. g. Anton Stergar, kaplan pri Sv. Magdaleni v Mariboru.

* S pošte. V višji plačilni razred so pomaknjeni poštni oficijanti gg.: J. Kurnik, L. Florenini, M. Straus in J. Sommer v Mariboru, Ant. Krolnik in J. Lašič v Celovcu, O. Šantl v Poljčanah, Fr. Rumpf v Ptuj.

* Slovenskim županom! Občina Skomre pri Konjicah je pred kratkim časom sklenila, da bo od c. kr. uradov sprejemala samo v slovenskem jeziku pisane odloke. Ta sklep se je razveljavil od okrajnega glavarstva in dotično pritožbo je namestništvo odbilo. Pritožbo na ministrstvo pa je žalibog občina zamudila; kajti pritožba bi morala imeti nasep, ali pa bi se morala pozneje vložiti pritožba na c. kr. državno sodišče. Pri tej prilici še enkrat opozarjamo slovenske župane, da „Slovensko društvo“ v Mariboru rado brezplačno preskrbi take pritožbe. Toda poslati se mu morajo stvari takoj prvi dan, ne pa še le takrat, kadar je rok za pritožbo že zamujen.

hovnika, ko skrbno deli in marljivo prejema svete zakramente; to moč daje duhovniku edinost vere, neomajljivo upanje, in pa ljubezen, ki nikdar ne mine; ta moč prihaja od postavnega reda, ki po božji volji vlada med višjo in nižjo duhovščino. Trajno in izdatno delovanje je le tam mogoče, kjer kraljuje vzorna in dovršena edinost; to pa velja o nezmotljivem učenstvu svete Cerkve in urejenem svečeništvu, ki je v zvezi s središčem edinosti, to je z rimskim papežem. Pri verskih družbah, ki so zunaj naročja svete katoliške Cerkve, vlada gledé na verske resnice kakor tudi gledé na najvišjega poglavarja raznovrstnost, nasprotje, raztrganost na mnoge stranke.

O koliko tolažbo v bolestitih in težavah našega stanu prinaša nam naprava božja svete rimske Cerkve, čije služabnik biti je najvišja čast pa tudi najbogatejša plačilo!

Častiti vodniki duš!

S tem končam, preljubi bratje, kar sem smatral za potrebno, da vam povem o sladkostih in bridkostih, o prijetnostih in težavah vzvišenega duhovskega stanu. Trdno in veselo zaupam v Gospoda, da bo ta moj govor zelo koristen vsem, ki imajo živo vero in pa pravega duha cerkvenega poklica.

Te besede in ti opomini bodo mogli udeležence sinode utrditi v dobri volji, izpodbuditi k zveličavnim sklepom, ukrepiti v potrpežljivosti, napolniti s srčnimi tolažbami, zagotoviti jim do konca stanovitnost v dobrih delih.

Za to milost sem do zdaj prisrčno prosil in bom v prihodnje pridno prosil Boga, Očeta luči in delivea vseh dobrot. Če bom uslišan, bom klical neprenehoma s svetim pevcom psalmov; Kako velika je množina sladkosti tvoje, o Gospod, ki si jo prihranil njim, kateri se tebe bojé! (Ps. 30, 20).

* Duhovniške vesti. Novo nastavljeni so kot kaplani č. gg.: dr. Franc Lukmann v Slov. Bistrici, Leopold Kolenc v Podstredi, Blaž Dvoršak v Muti. Zopet je nastavljen za kaplana č. g. dr. Maks Vraber na Vidmu. Prestavljeni so č. gg. kaplani: dr. Ivan Jančič iz Kozjega v Žalec, Alfons Požar iz Slov. Bistrice v Vojnik, Ivan Hribar iz Vojnika v Rečico, Maks Ašič iz Vidma v Ponikvo, Matej Eferl iz Ponikve k Sv. Marjeti na Dr. polju, Franc Lovrenko od Sv. Marjete na Dr. polju v Žetale, Alojz Gričnik iz Žetal v Črešnovcu, Ivan Lah iz Mute v Kozje.

* Iz finančne službe. Pri finančni straži so prestavljeni: respicijent Jan. Muršec iz Žalca v Šmarje, nadpazniki: Karol Rošer iz Sevnice v Radgono, Anton Fuchs iz Leskovca v Šmarje, Jožef Paušer iz Kozjega v Celje, Martin Petančič iz Šmarja v Kozje, Janez Kopitar iz Ormoža v Slovenjgradec, Ernest Cajko iz Radgone v Laško, Franc Repolusk iz Konjice v Slovenjgradec.

* Prihodnje zasedanje poslanske zbornice. Z Dunaja poročajo: Na prvi seji državne zbornice, ki se sestane dne 18. t. m., predloži vlada neki proračun za 1907. Zasedanje bo trajalo do konca novembra. Novembra se sestanejo delegacije, ki bodo zborovale tri tedne. Konec decembra bodo za kratko zasedanje sklicani deželni zbori. Meseca januarja bo zopet sklicana državna zbornica. Govori se, da se volitve za novo zbornico izvrše povsod en in isti dan, to je 25. marca 1907 in da bo nova zbornica sklicana prve dni meseca aprila. — Volilni odsek bo sklican že 12. t. m.

* Nemški katoliški shod je zboroval dne 19, 20 in 21. m. m. v Esenu na Nemškem. Udeležencev je bilo okoli 40.000. Katoličani na Nemškem so združeni v Nemškem katoliškem društvu, ki je šlo leta 1906 510.000 udov. Od teh je 250.000 delavcev, ostali so večinoma sami kmetje, zato se je shod baval tudi posebno s kmečkim vprašanjem.

* Odlikovani čebelarji. Pri čebelarji razstavi v Ljubnem sta dobila iz slovenskega dela dežele nagrade razven že v našem listu omenjenega odlikovanca tudi gospoda: učitelj Weixler v Vitanju en dukat, čebel. potovalni učitelj Jurančič pri Sv. Andražu v Slov. gorah, (časnik pišejo: St. Andrae, Ungarn), srebrno državno kolajno za ul, 20 K za orodje, srebrno kolajno pa za med in vosek.

* Tretji slovenski katoliški shod. O važnejših dogodkih na katoliškem shodu v nedeljo dne 26. avgusta in v ponedeljek dne 27. avgusta smo že poročali. Preostaja nam še kratko poročilo o dogodkih zadnji dan, to je v torek 28. avgusta. Predpoldan in popoldan je bilo po eno slavnostno zborovanje. Pri predpoldanskem zborovanju je govoril izmed štajerskih Slovencev g. Gomilšek o organizaciji. Odlomke tega govora prinesemo svoječasno v „Našem Domu“. Popoldan je imel sklepni govor ljubljanski knezoškof dr. Anton Jeglič. Zvečer je bil slavnostni sestanek, katerega je priredila „Slovenska dijaška zveza“. Predsedoval je sestanku naš novizvoljeni deželni poslanec dr. Franc Jankovič, starešina „Danice“. Sledili so govor za govorom, napitnica za napitnico. Izmed štajerskih Slovencev so govorili: dr. Hohnjec, starešina „Danice“, je napil hrvaškemu narodu. Naglašja, da sta hrvaški in slovenski narod en narod. Bog obrani, živi in okrepi hrvaški narod! Dr. Korošec, državni poslanec, napije v imenu Štajercev katoliškemu dijaštvu. Želi, da bi kmalu prekoračilo gibanje katoliških dijakov mejo zelene Štajerske. S tem slavnostnim sestankom se je završil tretji slovenski katoliški shod. Žal, da nam manjka prostora za obširnejše poročilo o tem znamenitem shodu. Opozarjamo pa že sedaj vse Slovence, da si naroče knjigo, ki v kratkem izide v Ljubljani ter prinese natančno vse govore in sklepe na tretjem slovenskem katoliškem shodu.

* Nalaganje občinskega denarja. Doslej je bila navada, da se je nerabljeni denar občinskega premoženja in ubožne blagajne nalagal samo v hranilnice. V okrajnem zastopu v Ljubnem je pa sedaj predlagal nek odbornik, naj se sklene, da se bodo smeli odslej ti denarji nalagati tudi v Raiffeisenove posojilnice.

* Slovenska dijaška zveza si je izvolila na svojem drugem rednem obnem zboru sledeči odbor: pred. tov. phil. Iv. Dolenc, podpred. tov. phil. Ivo Česnik, tajnikom tov. inr. Jos. Mozetič, blag. tov. phil. Ernest Tomca, knjižničar tov. bogoslov. Karol Sapina, odbornika brez mandata sta tov. phil. Mirko Božič in abiturient Lav. Kemperle. Vsa društvena korespondenca naj se naslovi: „Slov. dij. zveza“ Ljubljana, Tržaška cesta 4.

* Pozor prebivalci ob državni cesti! Od 7. do 9. septembra 1906 bo de z Gradca v Celovec

in nazaj voznja z motorji in avtomobili s konkurenco gledé porabe (potroška) bencina. Voziti se namerava 7. in 9. septembra t. l. preko Spodnjega Dra. ograda, Maribora v Gradec. Ker se bode torej deloma vozilo po Štajerskem, se na to posebno opozarja in se pribivalec ob državni cesti ležečih občin priporoča, naj skrbé, da se ob navedenih dveh dnevih otroci in domača živina ne puste na državno cesto.

* Škapulirje prodaja Cirilova tiskarna v Mariboru. Natančneje, glej inserat!

Mariborski okraj.

m Izžrebani mariborski porotniki za prihodnje zasedanje dne 17. septembra so: glavai: Jurij Memhard mizar, Karol Pirh ključavničar, Ivan Rojko gostilničar, Alojzij Riegler ključavničar, Karol Tratnik pasar, J. Tračel pasar, Jošip Walzter, Jos. Wasiak, oba posestnika, — vsi iz Maribora, Karol Kirbisch usnar od Sv. Trojice, Jos. Eilec posestnik iz Goraje Ročice, Al. Stancer veleposestnik v Gornjem Jakobskem dolu, Jak. Purgaj posestnik v Počehovi, Ivan Gornik, posestnik v Jelenčah, P. Drogenik posestnik v Studenčah, Ant. Pezdíček posestnik v Pobrežju, Karol Wutt prokurist v Slov. Bistrici, Jos. pl. Frauendorf posestnik v Kovači vasi, dr. Fr. Jurtela odvetnik, Matija Ornik strojni mojster, Alojz Saria agent, vsi iz Ptuja, posestniki Maks Ulm iz Zavrča, Anton Goljal iz Cirkove, Fr. Sever iz Ljutomer, Mih. Hartman od Sv. Ožboda, Frid. Leitgeb na Muti, Fr. Kasper od Sv. Primoža na Pohorju, Anton Podlesnik iz Ribnice, Jakob Vardnik od St. Janža, dr. Ivan Omulec odvetnik v Ormožu, Ant. Pentschar grašč. oskrbnik v Šošenski, Maks Robič trgovec v Središču, Tom. Senjor stotnik v p. na Seneškem vrhu, Alto Huber fotograf in Maks Hönigmann trgovec, ob v Ljutomeru, Rad. Horvat gostilničar v Kapelah. — Nadomestai: Ivan Abt trgovec z lesom in premogom, L. Auer branjevec, dr. Fr. Firbas notar, Ign. Halberth tovarnar, Fr. Havliček hišni posestnik, Al. Hen trgovec s kolesi, Karol Kržek hišni posestnik, J. Lendler gostilničar in Jak. Lipnik hišni posestnik, vsi v Mariboru.

m Kratko prostost je užival kaznjene Marineš, ki je ušel iz mariborske kaznilnice 25. m. m. Za 30. m. m. je zopet sedel v svoji celici. V Slov. Bistrici ga je žandarmerija prijela.

m V pokoj je stopil živinozdravnik Hermann Haage v Mariboru. O tej prilici je dobil naslov veterinarnega inšpektorja.

m Hoče. Pri nas je nastavljen poštni pot, ki bo obhobil vsak teden šestkrat Razvanje in vsak teden trikrat sledeče kraje: Pivola, Zg. Hoče, Reka, Pohorje, Bohova, Rogoznica, Št. Miklavž, Dobrovec in Skoke.

m Podravska podružnica slov. plan. društva priredi 8. sept. izlet k Sv. Duhu na Ostrem vrhu. — Pri Sv. Duhu se vrši tudi 8. sept. veselica v spomin 10 letnega obstanka posojilnice. Že naša narodna dolžnost nam veva, da pridemo v velikem številu in s tem počastimo in navdušimo naše obmejne brate.

m Sv. Ilj v Slov. gor. Naši „Nemci“ so nas hoteli posnemati. Videli so velikanško sokolsko slavnost, ki je tako lepo vspela, in hitro sklenejo, napraviti nekaj še boljsega. Kričali so: vse štajersko nemštvo mora v kobačo! A mi se nismo bali in pametni Nemci so tudi ostali doma. Ni nam treba biti zelo hudobnim, in lahko bi zelo lepe in zanimive reči pisali o tej komediji — še veliko več kakor ponesrečeni študent o naši lepi slavnosti. Mi bi pač lahko šteli nekaj nemških fraj, komijev, mariborskih nemškutarskih trgovcev, par slabih posilnemških turnerjev, največ pa radovedcejev s Poliškega in Pesnice — in bili bi pri koncu. Za parado je prišlo nekaj nemških „fejerberkarov“ na vozovih, ki pa okoli novega leta beračijo tudi slovenski denar. Bomo se že zopet videli! Nič pač ne pomagajo neštevilni lepaki po vseh oglih Maribora, nič ljubeznivo vabljenje mimogredočih, nič ni privabil „ringlšpil“, ki je imel pri celi prireditvi glavno ulogo. Ko je namreč bilo vse tiho — pa so zagnali „ringlšpil“, da jih je zopet za nekaj časa zabaval s svojo milo godbo! Največ se je bojda trudil mladi komi Sparovic, ki se je pred nemškimi bogovi tako strašno ponižal, da je neki pri lutrovskem pastoru stopil v službo za mežnarja. Pa tudi sam lutrovski mežnar ne bo rešil prazne kobače! — Cela komedija je bila hitro končana! Kobača je zopet prazna — nad šentiljem pa pomosno vihra krasna slovenska zastava!

m Sv. Benedikt v Slov. gor. Od nas se je katoliškega shoda v Ljubljani udeležilo 27 moč in mladeničev, gotovo lepo število. Povrnili so se polni hvale o krasnem shodu, pa tudi o beli Ljubljani, Brezju in Bledu.